

# YMPÄRISTÖ- KASVATUS- SUUNNITELMA 2026–2030



Siikalatvan  
seurakunta



## Sisällys

1. JOHDANTO .....	3
2. YHTEISIÄ KÄRKIHANKKEITA.....	4
2.1. Jumalanpalvelus- ja hartauselämä .....	4
2.2. Varhaiskasvatus- ja nuorisotyö .....	4
2.3. Rippikoulutyö .....	5
2.4. Diakonia ja lähetystyö .....	5
2.5. Musiikkityö.....	6
2.6. Siivous .....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.7. Kirkkoherran virasto .....	6
2.8. Hautainhoito .....	7
2.9. Muut ympäristötapahtumat ja yhteistyö ympäristöasioissa .....	7
2.10. Koulutus ja materiaali .....	7
KIRJALLISUUTTA.....	7
NETTIOSOITTEITA.....	8

## 1. JOHDANTO

# Ympäristökasvatuksen päätavoitteet



### Ympäristötietoisuuden lisääminen

Auttaa yksilöitä ymmärtämään ympäristöongelmien syitä, seurauksia ja ratkaisuja.



### Luontosuhteen vahvistaminen

Kannustaa kokemukselliseen oppimiseen luonnossa ja kehittää emotionaalista yhteyttä ympäristöön.



### Kestävän elämäntavan edistäminen

Ohjaa arjen valintoihin, jotka tukevat ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä.



### Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot

Antaa välineitä vaikuttaa yhteiskunnallisesti ympäristöasioihin – esimerkiksi kansalaisvaikuttamisen kautta.



Vastuullisen asenteen kehittäminen



### Ympäristöeettisyyden vahvistaminen

Rohkaisee pohtimaan ihmisen roolia luonnossa ja tekemään moraalisesti kestäviä ratkaisuja.

### Kriittinen ajattelu ja ongelmanratkaisu

Kehittää kykyä arvioida ympäristöön liittyviä ilmiöitä, ja etsiä niihin ratkaisuja lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.



*Yllä olevan kaavion ja alla näkyvät kuvat on tehnyt tekoäly*

Tämä on Siikalatvan seurakunnan ensimmäinen, kirjalliseen muotoon saatettu ympäristökasvatussuunnitelma.

**On tärkeää huomioida, että jokainen seurakunnan työntekijä, luottamushenkilö ja seurakuntalainen on ympäristökasvattaja omalla paikallaan.**

Tämä suunnitelma herättelee meitä huomioimaan luomakunnan, ja ohjaa toimintaamme kaiken ikäisten parissa. Suunnitelmaan on koottu toiminnan kärjet, jotka konkretisoituvat vuosittain työalojen toimintasuunnitelmissa.

Saadun kokemuksen pohjalta ympäristökasvatussuunnitelmaa voidaan edelleen täydentää ja kehittää ympäristödiplomikauden aikana. Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain toimintakertomuksissa ja se otetaan tarkastelun ja kehittämisen kohteeksi myös ympäristödiplomien väliauditoinnissa.

Siikalatvan seurakunnan alueella on runsaasti mahdollisuuksia virkistäytymiseen, hiljentymiseen ja elämyksiin kaikille asukkaille.

Lähtökohtamme on luomisen teologiassa. Jumala on kaiken, maailman ja elämän Luoja. Elämän säilyminen, oikeudenmukaisuuden toteutuminen ja ihmisten välinen myötätunto ovat esimerkkejä siitä, että Jumala vaikuttaa luomakunnassaan ja rakastaa luotujaan. Meidän velvollisuutemme on varjella ja hoitaa Jumalan maailmaa. (Ks. Katekismuksen 1. uskonkohta ja 1. Moos. 1:1 ja 1. Moos. 2:15)

Haluamme omalla toiminnallamme kunnioittaa ja säästää luontoa sekä hidastaa ilmastonmuutosta. Pyrimme edistämään kestävästä muutosta ihmisten elämäntavoissa ja valinnoissa koko elämänkaaren ajan. Pohjanamme on kirkon yhteinen energia- ja ilmastostrategia, jonka tavoitteena on hiilineutraali kirkko vuoteen 2030 mennessä.



## 2. YHTEISIÄ KÄRKIHANKKEITA

### 2.1. Jumalanpalvelus- ja hartauselämä



Luontokirkkoissa elämme Jumalan kädenjälkien ympäröimänä. Koristamme kirkkojen ja kerhojen alttareita kesäisin luonnonkukilla. Vietämme luomisen juhlaa Luomakunnan sunnuntaina, ja muistutamme tehtävästämme viljellä ja varjella Jumalan luomaa maailmaa, luontoa, ihmisiä ja eläimiä. Pidämme teemaa esillä läpi vuoden.

Hiljaisuuden poluilla on mahdollisuus kokea pyhää arjen keskellä. Pyydettyessä vihimme hääpareja luonnon keskellä. Suunnitelmissa on ottaa uusi käytäntö kastejuhlaan. Perheelle annettaisiin kastepuukortti, jossa kerrotaan, että seurakunta istuttaa kastelajana puun Afrikkaan Suomen Lähetysseuran ilmastorahaston kautta.

### 2.2. Varhaiskasvatus- ja nuorisotyö

Varhaiskasvatuksessa olemme lasten ja perheiden kanssa mahdollisimman paljon ulkona. Tutkimme, ihmettelemme, haistelemme ja maistelemme luontoa. Luonnossa myös liikutaan, seikkaillaan ja kokeillaan uusia taitoja. Luonnonmateriaaleja hyödynnetään askartelussa, ja

roskat lajitellaan. Sisätiloissakin tapahtuvassa toiminnassa vuodenaika ja sää on kerholaisten kanssa yleinen puheenaihe.

Hartauspöydälle tuodaan luonnonkukkia ja järjestetään myös sadonkorjuuhartauksia. Tavoitteena on tehdä ns. vuodenaikakiekko, jonka avulla voidaan seurata luonnonilmiöitä. Kevään merkkejä bongataan vuosittain. Tehdään myös kevätkylvöjä ja kasvatetaan esimerkiksi raiheinää ja hernettä.

Perhekerhojen monet vanhemmat harrastavat esimerkiksi kotitarveviljelyä ja jakavat kokemuksiaan muiden osallistujien kanssa. Myös kerhokirjeissä kerrotaan ekologisista eväsvalinnoista.

Suunnitelmissa on kukkasipuleiden istutusta yhdessä lasten ja nuorten kanssa, jolloin päästään ihmettelemään kuolleelta näyttävän luonnon heräämistä eloon. Nuorisotyössä tehdään myös retkiä, joilla ympäristökasvatus on esillä.



### 2.3. Rippikoulutyö

Siikalatvan seurakunnan rippileireillä hyödynnetään 'Vihreät riparit-konseptia'. Kasvisruokapäivä toteutuu kaikilla rippileireillä. Elämyksellinen ympäristöteema syntyy itsestäänkin luonnonkauniilla Selkälän leirikeskuksessa, Siikajoen rannalla. Luonnossa oleillaan ja leireillä tehdään pieniä retkiä säännöllisesti. Lähetys- ja diakoniarasteilla pohditaan ekotekoja.

Käsitlemme myös ympäristöahdistukseen liittyviä tunteita ja vahvistamme toivoa. Rippikoulun ympäristökasvatus perustuu tutkittuun ja luotettavaan tietoon.

### 2.4. Diakonia ja lähetystyö



Siikalatvan seurakunnan diakoniatyössä järjestetään yksilötapaamisia, kerhoja, retkiä ja leirejä, sekä pidetään hartauksia. Lisäksi ollaan mukana kriisityössä. Ohjaaminen järkevään ostokäyttäytymiseen, sekä terveys- ja hyvinvointiasioihin ovat asiakastapaamisten keskiössä. Ryhmätoimintaan nivoutuu luontevasti monipuolinen tiedon jakaminen ja ihmisten herättely ympäristöasioihin. Ryhmäläiset ovat usein ikäihmisiä, eläneet vaikeita aikoja ja tottuneet säästäväisyyteen. Heiltä saadaan usein parhaita ideoita arjen ympäristötekoihin. Toisaalta luontoon ja ilmastoon liittyvät asiat ovat tavallisia keskustelun aiheita. Varttuneen väen kerhoissa voidaan myös tehdä omia kukkakylvöjä keväällä tai sitten seurata lasten ja nuorten kylvöjen kasvua.

Seurakuntataloilla tapahtuvissa tarjoiluissa käytetään pestäviä astioita ja ulkona tapahtuvissa tarjoiluissa ympäristömerkittyjä kertakäyttöastioita. Ruokahävikkiä torjutaan hyvällä suunnittelulla, ilmoittautumiskäytännöillä ja tarjoilujen, sekä tarvikkeiden jatkokäytöllä.

Seurakunta tukee lähetys- ja diakoniatyötä Suomen lähetysseuran, Kansanlähetyksen, Suomen Piipiaseuran ja Yhteisvastuukeräyksen kautta.

Nimikkolähettiläkirjeet jaetaan sähköisesti lähetystiimeille ja niitä referoidaan kerhoissa. Paperitulosteiden määrää pyritään vähentämään lähettämällä kirjeet sähköpostilla niitä haluaville. Tavoitteena on, että kirjeet saataisiin näkyviin myös seurakunnan nettisivuille. Lähetystyön ja lähettiläkirjeiden kautta seurakunnan ympäristötyöhön saadaan mukaan globaali näkökulma.

## **2.5. Musiikkityö**

Ympäristöasiat kuuluvat luonnollisena osana myös Siikalatvan seurakunnan monipuoliseen musiikkielämään. Ympäristökasvatusta voi hienovaraisesti, mutta vaikuttavalla tavalla toteuttaa esimerkiksi musiikin ja virsien valinnalla, sekä korostaa painotuksilla ja äänikertojen vaihtelulla haluamiaan kohtia. Erityisesti kesäaikaan kiitosvirret, sekä Jumalan luomistyöstä kertovat virret ovat paljon käytössä.

Musiikkityössä jatkuvana tavoitteena on tarpeettomien kopioiden välttäminen. Käsiohjelmien tarpeellisuuden pohdinta, kaksipuolinen tulostus ja värikoodatut jatkuvat käsiohjelmat auttavat asiassa. Lisäksi pohditaan laadukkaampien versioiden tekemistä paksummalle paperille esimerkiksi konfirmaatiomessuihin tai muiden yksittäisiin tilaisuuksiin. Tärkeänä ympäristötavoitteena jatkossakin on seurata valittujen kokeilujenkin vaikutusta kopiopaperin käyttömääriin.

## **2.6. Ruokahuolto, keittiöt ja siivous**

Ylijäämä ruoka pakastetaan ja käytetään uudelleen, näin ruoan hävikki saadaan minimoitua.

Ympäristökasvatus keittiö- ja siivoustyössä nähdään lähinnä oman esimerkin näyttämisenä vaikkapa jätteiden lajittelussa, sekä materiaalien (esim. paperi, muovipussit) ja sähkön säästäväisessä käytössä. Myös ympäristöystävällisten siivousaineiden valinta on ympäristöteko, jolla on kasvatuksellista merkitystä, mikäli muut ovat siitä tietoisia.

## **2.7. Kirkkoherran virasto**



Toimistojen työntekijöiden toteuttamana ympäristökasvatuksena mielletään oman esimerkin näyttäminen suosi- malla sähköisiä vaihtoehtoja, jolloin paperin käyttötarve vähenee. Kirkkoneuvoston ja kirkkovaltuuston esityslistat lähetetään vain sähköisesti. Tällä säästetään merkittävästi paperi, monistus ja postituskuluja. Jatkossa merkittävä osa seurakunnan hankinnoista tehdään keskitetysti, jolloin myös ympäristöystävällisempien vaihtoehtojen käytöstä voidaan päättää paremmin.

hankinnoissa.

Työntekijöitä kannustetaan harkintaan ja säästeliäisyyteen

## 2.8. Hautainhoito

Hautausmaat ovat seurakunnan eniten käytettyjä 'kiinteistöjä', joten niiden yleisilmeeseen kiinnitetään erityistä huomiota. Jätteiden kierrätykseen liittyvä ohjeistus on näkyvintä ympäristökasvatusta hautausmailla. Hautausmailla hankitaan lisää jäteastioita, jotta monipuolinen kierrätys on mahdollista.



## 2.9. Muut ympäristötapahtumat ja yhteistyö ympäristöasioissa

Siikalatvan seurakunnassa hyödynnetään olemassa olevia luonto/hiljaisuuden polkuja ympäristökasvatuksessa (Piippolan ja Pyhännän luontopolut).

Yhteistyötä tehdään mm. kyläyhdistysten ja urheiluseurojen kanssa.

## 2.10. Koulutus ja materiaali

Jotta työntekijät voivat toimia ympäristökasvattajina, tarvitaan myös henkilökunnan koulutusta ja materiaalia. Suunnitelmissa on järjestää ympäristöasioiden perehdytystä työntekijöille. Ajantasaisia ympäristöasioita käsitellään työntekijäkokouksissa ja työntekijät voivat myös osallistua kirkon ja hiippakunnan järjestämiin koulutuksiin aiheista ympäristö ja kestävä kehitys.

### KIRJALLISUUTTA

- Ekonistin käsikirja. Toim. Heli Pruuki. LK-kirjat / Lasten Keskus. Saarijärvi 2009.
- Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus. Suomen evankelisluterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma.
- Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2008: 1. Helsinki: Kirkkohallitus, 2008.
- Kirkon ympäristödiplomin käsikirja. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja.
- Helsinki: Kirkkohallitus, 2020.
- Pihkala, Panu: Luonto ja Raamattu, Kristillisen ympäristökasvatuksen juurilla. LK-kirjat / Lasten Keskus oy. Helsinki, 2010.



- Pyhän kosketus luonnossa, Johdatus kristilliseen ekoteologiaan. Toim. Pauliina
- Kainulainen. Helsinki: Kirjapaja, 2007.
- Ympäristökasvatus seurakunnassa. Toim. Ilkka Sipiläinen & Pekka Tukeva. Helsinki:
- Kirjapaja, 2010.

#### **NETTIOSOITTEITA**

- [www.changemaker.fi](http://www.changemaker.fi)
- [www.ekonisti.fi](http://www.ekonisti.fi)
- [www.evl.fi](http://www.evl.fi)
- [www.ilmasto.org](http://www.ilmasto.org)
- [www.luontoliitto.fi](http://www.luontoliitto.fi)
- [www.luontoportti.fi](http://www.luontoportti.fi)
- [www.mobilityweek.eu](http://www.mobilityweek.eu)
- [www.motiva.fi](http://www.motiva.fi)
- [www.reilukauppa.fi](http://www.reilukauppa.fi)
- [www.roskapaivassa.net](http://www.roskapaivassa.net)
- [www.sll.fi](http://www.sll.fi)
- [www.unicef.fi](http://www.unicef.fi)
- [www.wwf.fi](http://www.wwf.fi)
- [www.ymparistokasvatus.fi](http://www.ymparistokasvatus.fi)